

בית הספר לאמנויות
החוג למוסיקה

סדרת הרסיטלים לעוגב 2014/15

מנהל אמנותי: יובל רבין

יום ראשון, 22 בפברואר 2015, בשעה 19:00
באודיטוריום מוזיאון הכט

אלכסנדר קושל (Alexander Koschel), שזויץ

"בין רצינות לקוריוז"

יצירות מאת

האב דה ברגמו (Davide da Bergamo), דיאנה (Antonio Diana), באלבסטר (Claude-Benigne Balbastre),
לפביר-ולי (Louis James Alfred Lefebure-Wely), גררדסקי (Giuseppe Gherardeschi),
לבנדובסקי (Louis Lewandowski), שטלה (Johann Gustav Eduard Stehle) ומלחינים עלומי-שם

מלחין עלום-שם (המאה ה-17)

[מחולות], מתוך ספר הטבלטורות מאוליבה (Oliva)

מלחין עלום-שם (המאה ה-18)

מתוך כתב היד של יצירות לעוגב מן המנזר St. Katharinental (שווייץ)

▪ אריה ושש וריאציות (*Aria ex d mit sechs Variationen*)

▪ שיר לכת (*Marsch*)

האב דווידה דה ברגמו

Sinfonia col tanto applaudito inno popolare

(1842-1741, Padre Davide da Bergamo)

אנטוניו דיאנה

Elevazione

(Antonio Diana, המאה ה-19)

קלוד-בנין באלבסטר

Marche des Marseillois

(Claude-Benigne Balbastre, 1799-1727)

לואי ג'יימס אלפרד לפביר-ולי

L'organiste moderne, מתוך *Elevation ou Communion*

(Louis James Alfred Lefebure-Wely, 1869-1817)

ג'וזפה גררדסקי

Sonata per organo a guise di banda militare ehe suona una Marcia

(Giuseppe Gherardeschi, 1815-1759)

לואיס לבנדובסקי

זכרתי לך חסד נעוריך (*Ich gedenke dir die Holdseligkeit deiner Jugend*),

(Louis Lewandowski, 1894-1821) מתוך נעימות בית כנסת (*Synagogen-Melodieen*), אופ' 47, מס' 3

אנדנטינו, מתוך *Augenblicke der Weihe*, אופ' 44 מס' 3

יוהן גוסטב אדוארד שטלה

פנטסיה על מזמור התהלים השווייצי מאת האב אלבריק צוויסיג (Alberich Zwissig)

(Johann Gustav Eduard Stehle, 1915-1839)

באוליבה (Oliva, כיום רובע בעיר גדנסק, לשעבר דנציג, פולין) נמצא מנזר מרשים שהיה שייך בעבר למסדר הציסטריאני, וכיום שוכן בו סמינר קתולי. טבולטורת אוליבה, מ-1619, נחשבה זמן רב לקובץ אבוד, ורק לאחרונה נמצאה וזוהתה. היא מכילה יצירות מאת מלחינים שונים, ידועים ועלומי-שם, ושופכת אור על חיי המוסיקה העשירים שהיו במקום. בריטל יושמעו מספר ריקודים מקובץ זה, מאת מלחינים עלומי-שם. יחדיו הם יוצרים סוויטה.

מקור היצירות *Aria ex d* ו-*Marsch* באוסף מן המאה ה-18 שנמצא במנזר סט. קתרינינטל (Katharinental, שוויץ). האוסף מכיל 48 יצירות לעוגב מאת מלחינים עלומי-שם. היצירות נועדו לשימוש בטקסים הדתיים. אי אפשר שלא לשמוע את הדמיון ביניהן לבין מוסיקה מאת מלחינים מוכרים בני אותו הזמן מדרום-גרמניה, וביניהם יוהן פכלבל (Johann Pachelbel).

ליצירה *Sinfonia col tanto applaudito inno popolare* מאת הנזיר הפרנציסקני דוידה דה ברגמו (Davide da Bergamo) אין קשר למשחקי כדורגל, גם אם היא מזכירה את שירת האוהדים האיטלקים לאחר ניצחון. למעשה, מדובר במלודיה ששימשה כהמנון האוסטרי בימיו של האב דוידה: *Gott erhalte Franz, den Kaiser*. דוידה לועג להמנון האוסטרי, בתגובה לגירושו של מהקיסרות קודם לכן.

יצירות לא מעטות מאת אנטוניו דיאנה (Antonio Diana) שרדו עד ימינו והן מטיבות לייצג את החיבה שרווחה לסגנון האופראי האיטלקי במאה ה-19. על חייו של דיאנה איננו יודעים דבר. היצירות שלו לחלק בתפילה הקתולית של הגבהת לחם הקודש כתובות בצורת אריה דה קאפו ובסגנון ה"בל-קנטו", ולא היו מביישות את בימת האופרה.

המלחין קלוד-בנין באלבסטר (Claude-Benigne Balbastre) נולד בדיז'ון (Dijon, צרפת) וניגן עוגב בפריס – תחילה בסט. רוש (Saint Roch) ובהמשך בנוטרדם. במהפכה הצרפתית (1789) הוגדר כעובד מדינה, שתפקידו לנגן בעוגב. היצירה *Marche des Marseillois* נכתבה ב-1792. האגדה מספרת שתודות ליצירה זו ניצל העוגב בנוטרדם מהשחתה, מפני שההמונים הבינו שניתן להשתמש בו גם לביצוע שירי המהפכה.

לואיס ג'יימס אלפרד לפביר-ולי (Louis James Alfred Lefebure-Wely) היה המלחין המוכר והמבוקש בין מלחיני העוגב בימיו. הוא קלע לטעם שרווח בתקופתו בפריס והלהיב את הקהל בנגינה מבריקה. היצירה שבתכנית הקונצרט לקוחה מקובץ פרי-עטו, *נגן העוגב המודרני (L'Organiste moderne)*.

ג'וזפה גררדסקי (Giuseppe Gherardeschi) היה המלחין האיטלקי הראשון שהעביר לעוגב את הסגנון האופראי של ימיו. לצורך העניין הוסיפו אז – בדרך כלל, בתחתית גוף העוגב – רגיסטרים של "אפקטים" של כלי-נגישה. נגני עוגב ניגנו בהם באמצעות רגליהם.

לואיס לבנדובסקי (Louis Lewandowski) נמנה עם החשובים שבמלחינים היהודים בני המאה ה-19. הוא פעל בברלין, כמנצח של מקהלת בית הכנסת החדש, הרפורמי. בתפקידו זה שיבץ לבנדובסקי בתפילה שירים בעלי אופי של כוראליים פרוטסטנטיים, וכתב גם יצירות לעוגב ולהרמוניות לשימוש בתפילה. ב-1865 התמנה ל"מנהל המוסיקלי של מלכות פרוסיה".

י"ג אדוארד שטלה (J.G. Eduard Stehle) היה נגן העוגב בקתדרלה של סט. גלן (St. Gallen, שוויץ), ונדע בארצו כווירטואוז בעל חיבה יתרה ליצירות פטריוטיות. היצירה שבתכנית מבוססת על ההמנון השווייצרי.

(ד"ר אלכסנדר קושל)

אלכסנדר קושל למד בגרמניה, רוסיה ואוסטריה. ב-2005 קיבל תואר Ph.D. מטעם האוניברסיטה לאמנויות בגראץ (Graz, אוסטריה). הוא נמנה עם המייסדים של "קולגיום לאדגסט" (Ladegast Collegium) ועד 2005 היה נשיא האגודה. מטרתה העיקרית היא לשמר את העוגבים שיצר הבונה הגרמני פרידריך לאדגסט (Friedrich Ladegast). קושל פרסם מאמרים רבים, בעיקר על משפחת לדגסט ופועלה, וכן ערך הוצאה לאור של תווים לעוגב. הוא מרבה לעסוק במוסיקה מרכז גרמנית, הן כמוסיקאי, הן כחוקר. הקליט תקליטורים וכן DVD רבים, וכן עבור תחנות רדיו וטלוויזיה. ד"ר קושל מכהן כנגן הראשי בכנסייה הקתולית סן קרלו בלנצרהיידה (Lenzerheide, שווייץ), ומנהל שם את הפסטיבל הבינלאומי "ערבי רביעי".

הקונצרט הבא בסדרת הרסיטלים לעוגב
– "טוקטות וואריאציות", בנגינת אדמונד בוריץ'-אנדלר (Edmund Borich-Andler, קרואטיה) –
ייערך ביום שישי, 20 במרס 2015, ב-11:00

להצטרפות לעמותת חובבי העוגב בישראל (www.organ.org.il):
טל' 054-5316994

החוג למוסיקה באוניברסיטת חיפה, בית הספר לאמנויות, משכן לאמנויות ע"ש ד"ר ראובן הכט, הר הכרמל, חיפה 3498838
טל' 04-8288821; music.haifa.ac.il

לקבלת הזמנות לכל אירועי בית הספר לאמנויות – קונצרטים, תערוכות והצגות –
כתבו בבקשה ל-gmichal@univ.haifa.ac.il והצטרפו לרשימת התפוצה.

בית הספר לאמנויות אוניברסיטת חיפה

המשכן לאמנויות אוניברסיטת חיפה